

Список використаних джерел:

1. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник. Осипова М.М. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
2. Ярмолюк О., Фісун Ю., Шаповалова А. Соціальні мережі як сучасний інструмент просування. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 11-2. С. 62–65. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.28>.

Гордійчук С. М., Очеретяний Б. Р.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ КРИЗИ

Бізнес-сектор відіграє значну роль у підтримці стабільності та функціональності національної економіки під час кризи. Він відповідає за забезпечення постачання товарів і послуг першої необхідності як ринку, так і населенню.

Крім того, бізнес робить свій внесок у державний та місцевий бюджети через сплату податків, створює робочі місця та підтримує встановлення чесних ринкових відносин. Проте військовий стан, що триває, створює численні проблеми для бізнес-операцій, включно з: руйнуванням підприємств та інфраструктури, перебоями в ланцюгах постачання та логістиці, дефіцитом електроенергії, зниженням доступності товарів і послуг, зростанням витрат виробництва, зниженням купівельної спроможності населення. Незважаючи на ці труднощі, багато підприємств продовжують демонструвати стійкість, намагаючись подолати негативні очікування щодо свого майбутнього зростання та загального виробництва товарів і послуг. Про це свідчать результати 12-ї хвилі дослідження стану українського бізнесу, проведеного з 31 травня по 11 червня 2023 року Advanter Group, Центром розвитку інновацій, Офісом розвитку підприємництва та експорту та нацпроектом «Дія. Бізнес». Одним із ключових показників, які оцінюють у дослідженні, є Індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian business index), який вимірює ділову активність, зростання обороту та потенціал створення робочих місць. У червні 2023 року індекс UBI було зафіксовано на рівні 35,36 зі 100 можливих, що свідчить про зростання порівняно з квітнем 2023 року (коли він становив 34,03) і значне покращення порівняно з червнем 2022 року (22,73).

Однак, значення індексу UBI нижче 50 свідчить про те, що ділові очікування залишаються негативними, а це означає, що, незважаючи на підвищення індексу, він більше відображає зростаючу рішучість серед власників бізнесу продовжувати роботу, а не справжнє покращення економічних умов. Історичні тенденції вказують на те, що з 2020 по 2023 рік індекс UBI залишався в діапазоні негативних очікувань бізнесу, лише ненадовго увійшовши в зону позитивних очікувань (вище 50) між червнем 2021 року та лютим 2022 року [1; 2].

Це свідчить про те, що бізнес боровся з невизначеністю та економічними труднощами протягом кількох років, лише з короткочасним періодом оптимізму перед початком повномасштабної військової агресії. Ще один важливий висновок дослідження стосується очікуваного обороту бізнесу у 2023 році порівняно з 2022 роком. Спочатку, у січні 2023 року, середньозважений очікуваний оборот бізнесу продемонстрував прогнозоване зростання на 10,3%. Однак до червня 2023 року ця оцінка знизилася до -0,7%, що свідчить про те, що протягом року компанії стають більш обережними щодо своїх фінансових перспектив. Незважаючи на це, значна частина підприємств – 38,4% залишаються оптимістами та очікують зростання обороту бізнесу. З іншого боку, 24,3% підприємств повідомили, що не мають чітких перспектив, причому деякі очікують, що їхній бізнес або припинить діяльність, або продовжить працювати на рівні менше 50% обороту попереднього року [1].

Людські ресурси складають основу будь-якого бізнесу, а дефіцит кваліфікованого персоналу є однією з найактуальніших проблем для продовження, розвитку та розширення бізнес-операцій. Дефіцит робочої сили є особливо проблематичним для трудомістких галузей, таких як сільське господарство, промислове виробництво, будівництво інфраструктури. Ці сектори потребують стабільної робочої сили для підтримки операцій. Сільське господарство потребує працівників для вирощування, збирання врожаю, керування машинами та догляду за худобою. Промислове виробництво включає виготовлення товарів, керування машинами, виробництво компонентів. Будівництво інфраструктури включає будівництво доріг, мостів і залізниць, а також будівництво споруд [3]. Бізнес в Україні стикається з широким колом додаткових перешкод, які ускладнюють повсякденну діяльність і довгострокове планування.

Деякі з найважливіших проблем включають: порушення ланцюгів постачання – руйнування доріг, мостів і транспортних вузлів вплинуло на логістику, ускладнюючи підприємствам отримання сировини та доставку продукції споживачам. Обмежена доступність палива – впливає на транспортування та виробництво, збільшуючи витрати. Проблеми з електроенергією змушує підприємства інвестувати в альтернативні джерела енергії. Майнові збитки внаслідок бойових дій та компанії, які покладаються на міжнародну торгівлю, стикаються з експортними обмеженнями [3].

Незважаючи на ці величезні виклики, український бізнес продовжує демонструвати надзвичайну стійкість і відданість підтримці економіки. Значна частина підприємств переорієнтувала виробництво на товари та послуги, які є найбільш потрібними в умовах військового стану. Крім того, багато підприємств шукали можливості вийти на міжнародні ринки, або шляхом встановлення партнерських відносин за кордоном, або шляхом пошуку нових шляхів експорту своєї продукції, незважаючи на логістичні труднощі [3].

Ведення бізнесу під час військових дій – надзвичайне випробування, яке потребує адаптивності, інноваційності. В нашій державі українські підприємці продовжують просуватися вперед, відіграючи значну роль в економічній стабільності країни.

Список використаних джерел:

1. Дослідження стану бізнесу в Україні. URL: <https://drive.google.com/file/d/1X4e53R9UZs7IuXwAyPyOxrrAhhNy5rkL/view>.
2. Стан та потреби бізнесу в умовах війни. URL: <https://business.diia.gov.ua/analytics/research/stan-ta-potreby-biznesu-v-umovakh-viiny-rezultaty-doslidzhennia-v-chervni-2023-roku>.
3. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, виклики та шляхи їх вирішення. *Журнал інновацій та сталого розвитку*. 2023. № 7(3), URL: <https://is-journal.com/is/article/view/207>.